

Öko-filmes gyakorlatok (Zárt csoportos konzultáció)

Analog filmkísérletek és öko-filmes gyakorlatok intézményi integrációja

A kutatócsoport célja annak vizsgálata, miként emelhető be a Nyugat-Európában (különösen angolszász és német nyelvterületeken) elterjedt, alulról szerveződő öko-laborok és öko-filmes gyakorlatok az egyetemi infrastruktúrába, s ezáltal az oktatás formális keretei közé. A kutatás practice-based megközelítést alkalmaz, az analog filmkészítés teljes folyamatán (film befűzés, forgatás, laborálás, vetítés) keresztül vizsgálja, hogyan válhatnak a környezettudatos, alacsony ökológiai lábnyomú technikák az oktatás részévé.

Az öko-filmes mozgalmak célja, hogy elkerüljék vagy minimalizálják a hagyományos ipari filmgyártás környezetre és egészségre káros aspektusait, legyen szó nagy ökológiai lábnyommal járó technikai apparátusról, vagy toxikus vegyszerek használatáról. Ezekre a problémákra válaszul olyan gyakorlatok jelentek meg, amelyek természetes, gyakran helyben előállítható anyagokat alkalmaznak (pl növényi alapú előhívószereket), illetve házilag tervezett vagy átalakított filmes eszközöket használnak. A hangsúly ezekben az esetekben nem csupán a mainstream technika kiváltásán van, hanem egy olyan szemléleti fordulaton is, amely a fenntarthatóságot, az anyaggal való közvetlen kapcsolatot és az alkotói autonómiát helyezi előtérbe.

A kutatócsoport az öko-filmes gyakorlatra nem pusztán technikai eljárások összességéként tekint, hanem biofilmiát erősítő szemléletváltásként értelmezi, ahol az anyagokat nem potenciálisan veszélyes, elidegenített matériaként kezeli, hanem a környezetben előforduló, megfogható adott esetben akár meg is ehető anyagokat használja képalkotási célokra.

A csoportoskutatás a mozgóképművészet és a környezettudatos műhely pedagógia metszetében helyezkedik el, elméleti háttérét a technikatörténet, és az apparátus elmélet adják. A kutatócsoport célja végső soron egy transzferálható, oktatásba beépíthető tudáscsomag létrehozása, amely egyszerre támogatja az egyéni alkotói autonómiát és az egyetemi műhelyek fenntartható megújítását.

- Mit tanulhat az öko-filmzés az egyetemi műhely struktúráiból, és mit vehet át az egyetem az egyéni alkotói folyamatokból?
- Integrálhatók-e az oktatásba olyan a vizuális kultúrát szolgáló környezettudatos praxisok, amelyek csökkentik az ökológiai terhelést?
- Milyen feltételek mellett valósítható meg az egyetem infrastruktúrájának és az egyéni tulajdonú, DIY apparátus szintézise?

A kutatócsoport tagjai

A kutatócsoport tagjai a mozgóképkultúra eltérő aspektusait képviselik, így közös munkájuk során a narratív film, az ökológiai-etológiai megközelítések és az anyagalapú experimentális filmhasználat található.

Bánovits Ottó narratív filmes, aki a történetmesélést segítő és építő képi dramaturgiát képviseli. Több kisfilmjét celluloidra forgatta, és úgy gondolja, hogy a narratív struktúrákban is jól használható, sőt a történetet építi a celluloid mint anyag manipulációja és módosítása. Mivel a fikciós, narratív film ökológiai lábnyoma igen jelentős, ezért is gondolja, hogy az anyagtanulmányok rengeteg hasznos információval és tudással láthatják el az alkotói folyamatokat.

Tóth-Heyn Máté játékfilmes munkáiban előszeretettel nyúl az analóg hordozókhoz. Elsősorban a professzionális formátumok foglalkoztatják, de nyitott a kísérleti eljárások felé is. 2024 őszén vezetése alatt megrendezésre került a MOMÉ-n egy Super8 analóg filmes kurzus, melynek során a résztvevő hallgatóknak lehetősége nyílt egy-egy tekerecs filmre leforgatni egy filmetűdöt. Kutatói érdeklődése az etológia, az ökológia és a filmkészítés határterületeit érinti, így az öko-filmeléssel kapcsolatos ismeretek szervesen illeszkednek alkotói és kutatói munkájába.

Tobai Botond alkotói praxisának középpontjában az analóg mozgókép, elsősorban a 16 mm-es celluloid film áll. Nem konvencionális, destruktív eljárásokat, valamint saját építésű és módosított apparátusokat használ a médium működésének láthatóvá tételére. Kritikai attitűdje a mimézis és technoperfekcionizmus eszményekkel szemben az illúzió feltételeinek feltárására irányul. Az öko-filmelés praxisok c. zárt csoportos konzultáció tevékenysége szervesen kapcsolódik az EKÖP és a doktori kutatásához.

Az egyes foglalkozások jellege és ütemezésük:

1. Műhelymunka: Pre-Production - február
Forgatás előkészületeinek elvégzése
2. Műhelymunka: Filmstúdió - március
Forgatás a filmstúdióban
3. Műhelymunka: Labor - március
A forgatott nyersanyag laborálása
4. Műhelymunka: Labor - április
A forgatott nyersanyag laborálása
5. Műhelymunka: Utómunka - április
A filmszalag vágása, ragasztás, szkennelés,
6. Műhelymunka: Utómunka - május
Vetítés

A hallgatók tennivalói, feladatai:

- A műhelymunkán való aktív részvétel
- anyag kísérlet létrehozása a szemeszter során

A tanulás környezete: (pl. tanterem, stúdió, műterem, külső helyszín, online, vállalati gyakorlat stb.)

MOME TWO Filmstúdió
MOME TWO Fotólabor
MOME UP 401
MOME TWO Moziterem

Teljesítendő követelmények:

Az órákon való aktív részvétel és analóg film kísérlet létrehozása, vagy létrehozásában történő aktív szerepvállalás.

Az értékelés szempontjai (mi mindent veszünk figyelembe az értékelésben):

Óralátogatás, órai aktivitás, film kísérlet létrejötte, vagy annak létrejöttében való közreműködés.

Ajánlott irodalom:

Knowles, Kim. *Experimental Film and Photochemical Practices*. Experimental Film and Artists' Moving Image. Springer International Publishing, 2020.
<https://doi.org/10.1007/978-3-030-44309-2>.

Della Noce, Elio, and Lucas Murari, eds. *Expanded Nature: Ecologies of Experimental Cinema*. Experimental Film and Artists' Moving Image. Palgrave Macmillan, 2025.
<https://doi.org/10.1007/978-3-031-70729-2>.

Zinman, Gregory. *Making Images Move: Handmade Cinema and the Other Arts*. University of California press, 2020.

Smith, Vicky. *Experimental and Expanded Animation: New Perspectives and Practices*. With Nicky Hamlyn. Experimental Film and Artists' Moving Image Ser. Palgrave Macmillan US, 2018.

Doing, Karel. "Experimental Film Practice and the Biosphere." In *The Palgrave Handbook of Experimental Cinema*, edited by Kim Knowles and Jonathan Walley. Springer International Publishing, 2024. https://doi.org/10.1007/978-3-031-55256-4_21.